

RI CSHONGDZSUN
A maszk álma

Dzsijon a férjére, Mjongsikre várt a hálószobájában.

Tizenegy óra volt.

Az őszi hold beragyogta a kertet, s a lenge függönyökön keresztül halovány fénybe vonta a szobát. Az egész házat egy könnyű nyáreste csendessége hatotta át. Mjongsik az emeleten alakított ki magának közös dolgozó- és hálószobát, ahonnan olykor az éjszaka közepén lopakodott le Dzsijonhoz.

Az asszony már órákkal korábban felöltötte hálóingét, de hol az ágy körül téblábolt csupán, hol meg a derengő udvart kémlelte az ablak mögül. Férje a szokásosnál is tovább maradt távol ezen a napon, ám Dzsijon nem volt se feszült, se türelmetlen. Nem volt rá oka. Nem azért, mintha minden tekintetben megbízott volna a férjében, hanem mert tudta, nem történhet baja.

Mjongsik éjszakai kimaradásainak nem volt különösebb jelentősége. Korábban szinte minden éjjel elment otthonról, majd miután hazatért, le-lesétált Dzsijon hálójába és boldoggá tette.

Ezen az éjszakán hosszú kihagyás után távozott el újra. Az asszonyt kissé váratlanul is érte, annak ellenére, hogy a férfi már vacsora közben is furcsán viselkedett. Mint mindig, mikor elért hozzá az éjszaka hívó szava, ideges lett és félénk. Alig hallhatóan beszélt, s amint befejezték az étkezést, fölállt, és zavartan nekításmaszkodott a falnak, mintha a felesége segítsége nélkül moccanni sem tudna. Könyörgő arckifejezése azonnal elárulta, hogy újfent az éjszaka hívja. Dzsijon arcán aprócska, alig észrevehető mosoly bujkált. „Olyan ez a Mjongsik, akár egy nagy gyerek. Szegénykém. Ismét magára kell hagynom” – gondolta magában.

– Azt hiszem, a vacsora nem tett jót nekem!

Gyomorfájásra hivatkozva magára hagyta a férjét és visszavonult. Mjongsik mintha csak erre várt volna, nyomban lekapcsolta a lámpát és fölsietett a szobájába. Néhány perc elteltével Dzsijon már hallotta is lefelé jönni, aztán megnyikordult a kertajtó, s a férfi hangtalanul, árnyék módjára suhant át az udvaron.

Dzsijon nem nézte végig, ahogy a férje elsiet, sőt Szunit, a cselédlányt is arra utasította, eszébe ne jusson a kapuig kísérni.

– Amikor az úr esténként távozik, ne kapcsolj föl a kerti lámpát, és igyekezz úgy tenni, mintha semmit se látál volna. Ugyanígy tégy, amikor visszatér. A férjem nem kedveli az éjszakai fényességet. Ha kinyitottad neki a kaput, azonnal gyere vissza a házba. Ezt jól jegyezd meg!

„Biztosan megint bajuszt ragasztott.” Dzsijon elképzelte, amint a férje hosszú lépteivel fürgén és könnyedén keresztülsiet az udvaron. Képzeteiben Mjongsik parókát és bajuszt viselő sejtelmes alakká változott. Minderről Dzsijon a férje távozása után néhány perccel meg is bizonyosodhatott.

Amint Mjongsik elment, az asszony azon nyomban fölsietett a szobájába s az íróasztal fiójára meredt. Arra a fiókra, amit Mjongsik soha sem húzott ki a felesége jelenlétében, de amelynek tartalmát az asszony mégis jól ismerte. Dzsijon kihúzta a fiókot. A fiókban parókák, műbajszok, kalapok és különféle szemüvegek heverték, Dzsijon azonban megállapította, hogy egy torzonborz paróka és egy aranybarna bajusz hiányzik. Elmosolyodott.

Majdnem fél tizenkettő volt már. Dzsijon az ablakhoz ment, vetett még egy pillantást az alvó kertre, majd visszament a szobájába s férje éjszakai arcát maga elé képzelve végigheveredett az ágyon. A gondosan fésült hosszú parókával és bajusszal álcázott arc különös szomorúságot árasztott. Ezt az arcot egyetlen egyszer látta Dzsijon, azon a napon, amikor fölfedezte férje furcsa szokását.

Minden olyan értelmetlennek, logikátlanak tűnt.

Férjét kisgyermek kora óta zseniként tartották számon. A falubeliek vagy egykori iskolatársai előtt ez volt az elsődleges ismertetőjegye. Az ötödik osztályból mindjárt a hetedikbe lépett, nyolcadikban pedig első díjat nyert egy országos irodalmi versenyen. Verse, amelynek a Kis kezek címet adta, rendkívül mély benyomást tett a zsűri tagjaira. Később, mikor az elsők között jutott be a jogi karra, mindenki biztosra vette, hogy a közeljövőben a jogászok kamarájának tagjai közé léphet. Így is történt.

Ilyen képességek birtokában nem csoda, hogy amikor egy közös barát bemutatta őt Dzsijonnak, mint esetleges jó partit, szülei úgy föllelkesültek, hogy a lányukat szabályosan belesodorták a házasságba anélkül, hogy ideje lett volna tüzetesebben szemügyre venni a leendő férjét. Ennek ellenére eleddig nem volt oka megbánnia a sebtében megkötött házasságot. Eleinte olyannyira elmerültek egymásban, hogy szinte nem is volt érkezésük egyebekkel foglalatoskodni. Amikor letelt az első három év, amelyet a férjének hadbíróként kellett letöltenie, nyomban polgári bírói állást kapott, amitől ismét megtelt önbizalommal és életerővel. Legalábbis a feleségének úgy tűnt.

Aztán egy napon különös dologgal kellett szembe-sülnie.

A férfi fáradtan, zaklatott állapotban tért haza, s a közösen elköltött ebéd után nyomban vissza is vonult. Kisvártatva Dzsijon frissítő kávét készített és fölvitte Mjongsiknak. Amint a szobájába lépett, kis híján elejtette a tálcát ijedtében. Mjongsik a felismerhetlenségig elmaszkírozott arccal, hosszú, bozontos parókában, ragasztott

bajusszal, mozdulatlanul ült az ablak mellé húzott széken, az alkonyodó kertre meredve. Látva felesége riadalmát, színlelt közömbösséggel szabadult meg kellékeitől.

– Ez csak játék! – vetette oda az asszonynak zavarodott mosollyal.

– Játéknak bizony elég gyerekes! Valóságos csoda, hogy el nem kezdtem sikítani – nyugtázta Dzsijon, de több szó nem esett róla.

Az asszony természetesen nem hitte el, hogy mindez csupán ártatlan játék volna, s napokig másra sem tudott gondolni. Hosszasan őrlődött magában, míg végül fölment Mjongsik szobájába, és rátalált a fiókban őrzött maskarákra. Elgondolni se tudta, a férje mikor és hol szerezhette be őket.

A falióra szerint még öt perc volt éjfél, de a legkisebb jel sem utalt férfi érkezésére. Dzsijon fölkel az ágyról, és üres tekintettel bámult bele az udvar sötétjébe.

Már a szomszédok pletykái is a fülébe jutottak. Beszélték, hogy Mjongsikot nem egyszer látták kijönni a sötét házból, de merőben idegen árbázattal, mint ahogy azt is, hogy éjszakánként egy furcsa figura leskeli hosszan Dzsijonék udvarát, mielőtt belépőzne. Az asszony ebből jött rá, hogy a férje éjszakánként ölti magára a fiókjában talált eszközöket. A férfi egyre gyakrabban járt el éjszakánként. Dzsijon azonban azt is észrevette, hogy Mjongsik nap mint nap egyre sápadtabban tért haza a munkából. Lehangolt volt és ágról szakadtabbnak tűnt a tört szárnyú madárnál. Szavát is alig lehetett venni, ugyanakkor minden semmiségen fölizgatta magát. Vacsora után mindig erőre kapott és sietősen készülődött, ám azt senki sem tudta, mikor és hogyan távozott. Csak a lekapcsolt kerti lámpa jelezte, hogy már elhagyta a házat.

Dzsijonnak egy idő után az volt az érzése, hogy a férje nemcsak az éjszakai kiruccanások alkalmával álcázza magát, hanem valószínűleg ebéd után is, hiszen mind gyakrabban igényli a csendes egyedüllétet. A lelke mélyén abban reménykedett, hogy valóban pihentetőleg hat rá a gyakori átváltozás. Hogy mitől a levertség, a különös fáradtság? Erre nem tudott válaszolni, de kénytelen volt hinni a szemének, hiszen férje elkínzott vonásai a különös átváltozásokat követően valóban kisimultak. Mindez pedig Dzsijon lelki békéjére is jó hatással volt. Az érzés, amelyet kiváltott belőle, már nem volt sem meghökkentő, sem hátborzongató. Mi több, egyszer csak azon kapta magát, hogy Mjongsik praktikái különleges vonzalommal és lelkesedéssel töltik el, ezért aztán soha sem zavarta meg férje pihenését. Inkább arra vágyott, hogy segíthessen neki abban, hogy így, a maga módján kúrálja ki fáradalmait. Sohasem árulta el neki, hogy tud a titkáról, csak arra vigyázott, ilyenkor ne kerüljön az útjába. Az a tény, hogy ezeken az éjszakákon a férfi ritkán mulasztotta el, hogy lemenjen hozzá a

falépcsőn, és olyan gyengédséggel és odaadással szeretkezzen vele, mintha első alkalommal fedezné föl őt, elég volt ahhoz, hogy meggyőzze az asszonyt arról, az éjjeli séták csakugyan jótékony hatásúak.

A férfi éjszakai eltávozásai pedig egyre gyakoribbá váltak. Délutáni pihenése a maszk mögött naponta ismétlődő szertartássá változott, így a kései séták után még pihentebben siethetett le Dzsijon szobájába. Felesége biztos volt benne, hogy férje csak ily módon tud tökéletesen kikapcsolódni. Talán azért, mert így képes a világot s benne önmagát kívülről szemlélni. Dzsijon tehát csak éjszakánként, a séták után találkozhatott Mjongsik valódi, legbensőbb énjével.

A történetek az asszony lelkében se múltak el nyomtalanul. Amikor éjszakánként Mjongsikra vágyott, lelki szemei előtt mindig maszkban látta őt. Gyengéd szeretettel gondolt rá, elfogadta a maszkot, használatának okát, saját pozitív érzéseit a maszk iránt pedig befejezett tényként kezelte. Talán, mert férje is hasonlóan érzett. Ugyanakkor egyre kényelmetlenebbül érezte magát Mjongsik nappali arcával szemben, amely továbbra is merev volt és kifejezéstelen, akár egy álarc. Dzsijont az is nyomasztotta, hogy még sohasem találkozhatott a férjével akkor, mikor az diadalmasan és megkönnyebbülten visszatért éjjeli sétájából. Megkönnyebbülten, hiszen Mjongsik is érezte, hogy a maszk az igazi arca.

Úgy tűnt, mintha neszezést hallana a kapunál. Dzsijon fölpillantott a faliórára. Tíz perccel múlt éjfél. Erőteljesen kopogtak az ajtón. Nem lehet más, biztosan Mjongsik az. Az asszony lélegzetét visszafojtva fülelt, miközben érezte, hogy az egész mellkasa átforrósodik az izgalomtól. Nem kelt föl, csak feküdt és hallgatott.

Mjongsik nem használja a csengőt, mindig csak kopog. Először csak halkán, s ha nem jön válasz, valamivel hangosabban. Amikor Szuni meghallja a kopogást, átsiet az udvaron, hogy kinyissa a kaput, majd sarkon fordul és visszamegy. Mjongsik pedig bejön és bezárja maga után az ajtót.

Így történt ezen az éjszakán is.

A férfi közeledő lépteit hallva Dzsijon arra gondolt, hogy talán megint ivott, s egy kicsit spicces is, majd magára húzta a paplant. A felsőtestét elöntő forróság lassan áterjedt a hasára, majd a combjára, s mire a férje fölért az emeletre, kellemes bizsergést érzett egész testében.

Nemrég az is bekövetkezett, amitől már régóta tartott. Egyszeriben úgy érezte, már sem a paróka, sem a bajusz nem nyújthat többé megnyugvást a férjének, mert mintha már a maszk mögött is kimerült lenne. Ugyanazt az elgyötörtséget érezte rajta, amely korábban csak délutánonként jelentkezett, amikor Mjongsik hazajött a munkából. Ha éjszakai sétái után meglátogatta, továbbra is

gyengéd volt és figyelmes, de mintha a nyugtalanság, a zavarodottság jelei mutatkoztak volna rajta, néha pedig ilyesztően mély sóhajok törtek föl belőle.

Már jóval kevesebbet csatangolt éjszakánként, s ahogy teltek a napok, a hetek, egyre nyúzottabbá vált. Szürkületkor már szinte tántorgott a fáradtságtól. Estére még át-átlényegült ugyan, de már látszott rajra, ami korábban soha: engedne is meg nem is az éjszakai elhívásoknak. Dzsijon is kénytelen volt tudomásul venni, hogy férje már csak elvéve enged a test csábításainak. Hiába próbálta fölvidítani, Mjongsik minden alkalommal bizonytalanabbnak, tétovábbnak mutatkozott. S ami talán a leginkább fáj az asszonynak: nem volt már olyan gyengéd sem, mint annak előtte. Dzsijonnak még az is megfordult a fejében, hogy a férfinak talán rejtett mazochista hajlamai vannak, mert mintha büntudatot táplált volna vele szemben. Előfordult, hogy el is sírta magát az asszony előtt, de az okáról hallgatott. Dzsijon kimondhatatlanul sajnálta a férjét, és teljes egészében átadta magát a szomorúságnak.

Már a faliórára se pillantott föl.

Ám ma, éppen ma, ennyi szünet, ennyi böjt után mégsem akarta magát megadni, s tett egy utolsó kísérletet. Fektében magára terítette köntösét, s mint aki csupán vágya paraszán igyekszik igazítani, csábító testtartásba helyezkedett, és tovább várakozott. De hiába, mert egyetlen hang, egyetlen nesz se szűrődött ki az emeleti szobából. Az asszonyt hirtelen elfutotta a méreg. „Hát ma sem?!“

Önkéntelenül is az egyik leggyötrőbb éjszakájuk ötlött az eszébe. Pontosan így történt minden azon a napon is, ő csak várt és várt, mégse történt semmi. Először azt gondolta, Mjongsik tán megbetegedett, esetleg túl sokat ihatott. Ez volt az első alkalom, hogy az éjjeli szertartás után nem tért be hozzá, így Dzsijon aggodása a szégyenérzeténél is erősebbnek bizonyult, s gátlásait hátrahagyva, elfogódottan állt meg a férfi ajtaja előtt.

– Kerülj beljebb, kedves! – szólalt meg Mjongsik, mielőtt rányithatta volna az ajtót. A hangja alapján nem tűnt ittasnak, sőt, leginkább ünnepélyesnek tetszett. Dzsijon belépett. Mjongsik magába roskadva gubbasztott a sötétben.

– Ül már le, kérlek!

Arca kivehetetlen volt, csak a hangja jutott el az asszonyhoz.

– Maradj velem egy kicsit ma éjszaka!

Dzsijonnak úgy tűnt, mintha őszintén így akarná, mégsem volt bátorsága közelebb menni hozzá. Egy kerek zsámolyon keresett menedéket, amely méterekre volt a férfitől, aki meg sem kísérelt féle fordulni, rezzenetlen tartással bámult ki a vaksötét ablakon. „Talán olyasmi után vágyódi, amit se megadni, se megérteni nem tudok? Az egész megmagyarázni meg végképp?” – töprengett az asszony, de a férfi ismét megszólalt.

– Az éjszaka mindig megnyugtat, de a nappal! A nappal szinte csípi, marja, eszi a bőrömet, az arcomat. Végül is milyen szerencsések vagyunk mi, emberek, hogy a bőrünk megvéd bennünket a naptól. Vagy ez így lenne természetes? Ki tudja? Ami az egyiknek szerencse, az a másiknak szerencsétlenség. De akár így, akár úgy, az ember álarcos. Így menekül a könnyek elől. Mert mondd csak, láttál te már síró maszkot? Na ugye. Hát persze, hogy nem. A maszk láthatatlanul, befelé zokog.

Dzsijon hajlott rá, hogy a férje mégis részeg, különben nem motyogna maga elé mindenféle sületlenséget. Egy dolgot azonban megértett. Mjongsik kizárólag a maszkos énjével hajlandó azonosulni, annak minden vonatkozásával és következményével együtt.

Úgy emlékszik, ült még egy keveset, majd szó nélkül fölállt és visszament a szobájába.

Elképzelhető, hogy ma is valami hasonlónak néz elébe?

Szinte bizonyos volt benne, hogy fölösleges tovább várnia. De mihez kezdjen? Menjen föl ismét? Szenvedélye időközben kihűlt, kizárólag a férje állapota miatt aggodott. Már csak arra vágyott, hogy megtudja, mi történt. Hirtelen erős vágyat érzett, hogy újfent megpillanthassa Mjongsik arcát. Igen, a felejthetetlen arcot, amelyet csupán egyetlen egyszer látott, azzal a bozontos parókával és a bajusszal. Azt az arcot, amelyet az első magányos éjjelen képzelt maga elé, midőn a hetet-havat összehordó férje körvonala it bámulta a hálószobája sötétjében.

Dzsijon lassan kinyitotta a szemét, fölkelt az ágyról és az ablakhoz lépett. Aprót mozdítva a függönyön kipillantott a holdsütésben deresnek látszó kertre.

Mit tegyen? Vigyen föl talán egy pohár langyos mézes-tejet? Egyáltalán, helyén való újból fölkeresnie a férfit? Ha ivott is, az alkohol nemigen tehetett komoly kárt benne, legalábbis eddig nem fordult elő, hogy akár egyszer is igazából legyőzte volna. Nem, a mézes-tej egyáltalán nem jó ötlet. „Az ördögbe is!” – tépelődött magában tanácstalanul. Egyszerűen nem volt hozzászokva a tudathoz, hogy ő látogassa a férjét éjszakánként. Csak állt elbizonytalanodva, tehetetlenül, szemével a fagyos kertbe kapaszkodva.

De mi ez? Mintha egy ablak nyílt volna a közelben. „Lehet, hogy ő is ott áll az ablakánál?” – mert bizonyos volt benne, hogy föntől jött a zaj. De hát miért is ne állhatna ott egy ilyen kivételesen szép, holdvilágos éjszakán? Az asszony e percben már örült neki, hogy mégse tört rá a férjére. Nem érzett magában elég erőt, hogy oda-fönt bármi váratlannal is szembenézzen, ám mégis furdalta a kíváncsiság.

Miután a zörgés, matatás abbamaradt, magára terítette a kardigánját és szapora léptekkel megindult a bejárati ajtó felé. Kilépve a kert hűvösébe egyenesen a férfi ablaka alá

osont, s amint föltekintett, mindent pontosan úgy talált, ahogy azt előzetesen elgondolta. Az emeleti ablak sarkig kitárva, középen pedig Mjongsik állt, fehérén, holdasan, akár egy réveteg kísértet. Arcát az égre emelte, de Dzsijon számára egy pillanatig sem volt kétséges, hogy parókát és bajuszt visel. A férfi pedig csak nézte, csodálta a delejező mindenséget, és maga volt a megtestesült elvágyódás. Az asszony úgy gondolta, férje talán éppen most akar a lehető legközömbösebbnek látszani, hogy minél hosszabban túrhesse arcán a holdat. Sőt, talán már lábujjhegyen is áll, mert e pillanatban mi sem lenne természetesebb, mintha egyszerűen elemelkedne, és csak lebegne és lebegne a mérhetetlen szabadságérzet igézetében.

Dzsijon elbűvölten állt, s úgy érezte, időtlen idők óta hull a könnye. Tudta, ez egyszer biztos volt benne, hogy Mjongsik is könnyezik, és megpróbálta földézni, mit mondott neki azon a zavaros éjszakán. Igen, ha

igaza van, és a maszk nem sírhat, akkor a férje most nem visel maszkot. Akkor a férje sír. Nagyon szerette volna hinni, hogy a férje sír. „De mi van, ha mégis? Ha mégis a maszk sír, Mjongsik maszkja sír?” – csapongott, miközben könnyei szakadatlanul folytak. Olyan kozmikus magány kerítette hatalmába, hogy képtelen volt tovább elviselni, és mint akit üldöznek, lélekszakadva rontott be a házba.

Nem volt mély alvó, de megszűnt körötte a világ.

Reggelre Mjongsik kihült teteme ott feküdt az ablak alatt. Fehér ingben, parókában, bajuszosan. Homlokán aprócska seb, alig vérezhetett. Az asszony hosszasan térdelt fölötte, ám sírásra, könnyekre utaló jelet nem talált. A kisimult arcról béke és nyugalom sugárzott, mintha a maszk a halálban is óvná a mindennapok gondjaitól.

Szabó Orsolya fordítása

PAK CSIVON (1737–1805) kínai alkotó író, költő, polihisztor, politikai gondolkodó. A megújulást hirdető sil-hak (reális tudományok) reformmozgalom egyik vezetője, eszméinek hirdetője szépirodalmi és elméleti munkákban. 1780-ban egy küldöttség tagjaként Kínába utazott, s a két hónapos út tapasztalatait örökíti meg a huszonhat kötetes *Jolha ilgi* (Zsöho-i napló, a császár nyári lakhelye után). A mű leveleket, esszéket, tanmeséket, elbeszéléseket és költeményeket tartalmaz. Realista elbeszéléseivel a modern koreai próza előhírnöke. Híres kötete: *Pang-gjong-ak-ve-dzson* (A Panggjong-pavilon nem hivatalos története).

HVANG SZUNVON (1915–1995) dél-koreai prózaíró és költő. Két elbeszélése iskolai szöveggyűjtemények állandó darabja: a *Szonagi* (Zápor, 1953) egy falusi kisfiú és egy szőli kislány között kialakuló barátság lélektanilag hiteles, lírai szépségű ábrázolása, a *Hak* (A daru, 1953) a koreai háború idején játszódik, s a politikai ellentéteken felülemelkedő humanizmus győzelmét sugallja. Legismertebb regényei: *Umdzsigimün szong* (Vonuló vár, 1968–72), melyben egy sámánizmus-kutató, egy keresztény pap és egy ateista agrármérnök a hagyományos koreai életforma és a modern, nyugati kultúra együttélésének lehetőségeire keresik a választ; *Khain-üi hujé* (Káin utódai, 1953); *Ingandzsommok* (Emberi oltás, 1957);

Irvol (Nap és Hold, 1964); *Sindul-üi csuszavi* (Az istenek kockajátéka, 1982). Magyarul megjelent válogatott novelláskötete: *Kagvlóhéjak* (2005).

RI HOCSHOL (1932) dél-koreai prózaíró. Észak-koreai állampolgárként az északi hadseregben szolgált a koreai háború idején, de fogságba esett, majd a háború után Délben maradt. A hatvanas évektől szerepet vállalt a Pak Csonghi diktatorikus rendszerének megdöntéséért vívott küzdelemben, ezért börtönbüntetésre ítélték. Novelláit és regényeit a háború pszichés terhe és a nemzeti megosztottság fájdalma ihletik. Főbb művei: *Szoul-ün manvonida* (Szöul tele van, 1966); *Kü kjoul -üi kin kjégok* (Annak a télnek a hosszú völgye, 1978); *Nam-njokh szaram, puk-njokh szaram* (Déliék és északiak, 2002).

RI CSHONGDZSUN (1939–2008) dél-koreai prózaíró. Az ún. „április 19-i nemzedék” legsikeresebb tagja (a Li Szin Man elnök zsarnoki hatalmát megdöntő 1960. április 19-i felkelésben részt vevő írócsoportot nevezik így). Főbb művei: *Tangsidul-üi cshonguk* (Az önök paradicsoma, 1976); *Pihva milgo* (Tűzímádók, 1985); *Szophjon-dzé* (A nyugati stílus, 1993). Utóbbi regénye a phanszori előadók életén keresztül keres választ a művészet kérdéseire. A műből nagysikerű film készült.